ცნობის ფურცელი

...წ. ყოველ-დღიური გამოცემა **1901** სამშაბათი, 20 მარტი **№ 1415**

...თა **ღირს:** წელიწადში—**6** მან., თვეში—**75** კაპ., ცალკე ნომერი—**3** კაპ., ფასი განცხადებისა: ...რივი სტრიქონი „პეტიტით“ პირველ გვერდზე—**10** კ. მეოთხეზე—**5** კაპ.
...-მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება: „მოამბის“ და „ცნობის ფურცლის“ რედაქციაში ..., № 27, წერა-კითხვის გამავრც. საზოგ. კანცელარიაში და წიგ. გამომც. ქართველთა ამხანაგო-...ში (ქვაშვეთის ეკკლესიის პირდაპირ).

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—დასაბეჭდი წერილები რედაქციის სახელობაზე უნდა გამოიგზავნოს.—პირისპირ მოლაპარაკება რედაქციასთან შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, **11** საათიდან **1**-ლ საათამდე.
რედაქციის კანტორა იმყოფება ვანქის დიდ ქუჩაზე, მარტიროზოვის სახლში, № 27.
ფოსტის ადრესი: **Тифлисъ, въ редакцію „Цнобисъ-Пурцели“—„Моамбе“.** ტელეფონი **№ 372.**

განსვენებულის
თავ. რაფიელ დავითის ძის ერისთავის
...დაცვალების მე-40 დღეს, შაბათს, 24 მარტს, სოფ. ქისტაურში გარდახდილ...ება წირვა და პანაშვიდი, რასაც განსვენებულის ოჯახი აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ. (რ. 3—3)

ქ. ქუთაისში 16 მარტს გარდაიცვალა
...ლექსანდრე ნიკოლ.-ძე აბდუშ ლი შვილი,
...ც გულითადის მწუხარებით იუწყებიან მეუღლე მისი—ელენე იოსების ასუ-...აბდუშელიშვილისა, ქალიშვილნი—მარიამ ალექსანდრეს ასული ხაბურზანიასი, ...საბედ ალექსანდრეს ასული ბარათაშვილისა, სოფიო ალექსანდრეს ასული ...ვარიანისა, ანნა ალექსანდრეს ასული ვართაგავასი და ნინო ალექსანდრეს ასული ...უშელიშვილი, ძმები—დავით და სიმონ ნიკოლოზის ძენი აბდუშელიშვილები, ...ნი—ანტონ სტეფანეს ძე ხაბურზანია, გრიგოლ საჩინოს ძე ბარათაშვილი, ზაქარია ...სტანტინეს ძე მაჭავარიანი და იპოლიტე პეტრესძე ვართაგავა. პანაშვიდები ყოველ-..., დილის 12 ს. და საღამოს 7 ს., განსვენებულის საკუთარ სახლში, ტფილისის ...ზე. დასაფლავება დანიშნულია ოთხშაბათს, 21 მარტს, ნაშუადღევის 4 ს.. (3—3)

...თს, 24 მარტს, სოფელ რიონში იქნება **ორმოცის წირვა და პანაშვიდი**
უდროვოდ მიცვალებულის
ნინო სვიმონის ასულის მესხის
სულის მოსახსენებლად. (2—1)

ქართული თეატრი
სამშაბათს, 20 მარტს
...უკანასკნელი გამოსათხოვარი წარმოდგენა ქუთაისის დრამატიული დასისა
✡ **ნინა ჩხეიძის საბენეფისოდ** ✡
წარმოდგენილი იქნება ვლ. ალექსი-მესხიშვილის მონაწილეობით
პირველად ახალი პიესა
უბედური ნაბიჭი
დრამა 3 მოქ. თარგ. ვ. დადიანისა.
II
ვლ. ალექსი-მესხიშვილი წაიკითხავს გოგოლის თხზულებას
შეშლილის წერილები
...ების ფასი ჩვეულებრივია. დასაწყისი 8 საათზე.

განცხადება.
ბაქოში ქართველთა მიერ შემდგარმა ამხანაგობამ „ივერიამ“,
რომელსაც საგნად აქვს ნავთის და ყოველგვარ მთა-მადნეულობის საქმის წარმოება, უკვე აიღო იჯარით ნავთიანი მიწა სანავთო აგარაკ „საბუნჩაში“ და ამ მოკლე ხანში აპირებს შეუდგეს ნავთის საწარმოებელ მუშაობას.
ამასთანავე, საქმის გასადიდებლად და მკვიდრ ნიადაგზე დასამყარებლად, ამხანაგობამ საჭიროდ სცნო—ძირითადი თანხა გაადიდოს და ამის გამო გამოსცეს
დამატებითი პაები, თითო პაი ას (100) მანეთად ღირებული.
გამგენი ამხანაგობისა, ვაუწყებთ რა ზემოხსენებულს, უმორჩილესად ვთხოვთ, ვისაც დამატებითი პაის შეძენა ჰსურს, მოჰმართოს ამხანაგობას შემდეგის ადრესით:
Въ гор. Баку. Князю Іосифу Іюлоновичу Дадіани. Въ контору торгово-промышленнаго товарищества „Иверія“, по Меркурьевской ул., въ домѣ Арафелова.
ამავე ადრესით უნდა გამოიგზავნოს ფული.
გამგენი ამხანაგობისა სამთო ინჟენერნი: თ. ი. ი. დადიანი. თ. დ. გ. ჯორჯაძე. პ. გ. ბრაილოვსკი.
(10—5)—6

მთავრობის განკარგულებანი
სამხედრო უწყებას:

მე-254 „თემირხანშურის“ ქვეითა პოლკის პოდპრაპორშჩიკს ყ ა ნ ჩ უ ა შ ვ ი ლ ს ებოძა პოდპორუჩიკობა.

ჩარჯუის ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორის უფროსი ზედამხედველი ტიტ. სოვეტნ. ს ა ლ ა ყ ა ი ა გადაყვანილ იქმნა თურქესტანის მე-16 მსროლელთა ბატალიონის საქმის მწარმოებლად.

შინაგან საქმეთა მინისტრის ცირკულიარი.
(დასასრული. იხ. გუშინდელი №-ი)

იმ საშუალებათა შორის, რომელნიც მიღებულ უნდა იქმნან იმ აზრით, რომ უწესოება არ მოხდეს, მე, ყოვლის უწინარესი სასურველად მიმაჩნია, რომ ადგილობრივ საგუბერნიო მმართველობამ გამოსძებნოს ისეთი საშუალებანი, რომელთა შემწეობით მას შეეძლოს წინ-და-წინვე იცოდეს უწესოების მოხდენის განზრახვის შესახებ. ამისთვის კი საჭიროა განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს იმას, რომ პოლიციის მოხელეებმა უფრო ბეჯითად ადევნონ თვალყური მცხოვრებთ. პოლიცია, თუ ბეჯითად ადევნებს თვალ-ყურს მცხოვრებთა იმ ელემენტებს, რომელთაგან უფრო მოსალოდნელია არეულობის მოხდენა, წინდაწინვე მიიღებს ცოტა ცნობებს მაინც განზრახულ უწესოებათა შესახებ. ამ გვარ ცნობების მიღების შემდეგ ან იმის გაგების შემდეგ, რომ სადმე იკრიბება ხალხი არეულობის მოსახდენად, პოლიციამ დაუყონებლივ უნდა გააძლიეროს ზედამხედველობა და პირველად ყოვლისა უნდა გამოსძებნოს ღონისძიებანი, რათა არ მისცეს ნება უწესოების გამზრახველთ შეერთდნენ და შეგროვდნენ საერთო მოქმედებისათვის. ამისათვის პოლიციის მოხელეთ თვალ-ყური უნდა ადევნონ ქუჩებში ან ტროტუარებზე მიმავალ, ან გაჩერებულ რამდენიმე კაცთაგან შემდგარ ჯგუფებს და დაუყონებლივ უნდა მოითხოვონ, რომ ისინი დაიშალნენ. ეს მოთხოვნა უნდა მიემართოს თავაზიანად, მაგრამ ავტორიტეტულად ყველას, მიუხედავათ ღირსებისა და სამსახურის ხარისხისა; პოლიციის მოხელეთ უნდა ახსოვდეთ, რომ მათი კანონიერი მო-

ფელეტონი
მოგონებანი
(ქართული დრამატიული სცენის დაარსებიდან)
...ფილისში დაბრუნება და სამუდამო სცენის გახსნა.
(დასასრული *)

...ჩამოვჩანჩალდით ქალაქში ჩვენის ...რხანით, საჩუქრებით და ნავაჭრე-...თუმში ვიყიდეთ ბევრმა ტანისამო-...ენიერი და იაფი სცენაზე და ცხო-...ც სახმარებელი. როგორც მოგე-..., ბათუმი მაშინ პორტოფრანკო ...როგორათაც ყოველგვარი სანო-...ეთვე ტანისამოსი და სამკაულები ...ასად ღირდა, რადგანაც ბათუმში ...ს საქონელზე ბაჟს არ ახდევინე-... მაგალითად, იქ რომ თითო ხელი ...სი ვიყიდეთ, მაშინდელ ევროპიულ ...აზე რიგიანად შეკერილი, 12 მა-...ში ნაჭერი, იგივე ტანისამოსი და ...სვე ტფილისში 30—35 მანეთი ...იქ რომ მანეთ-ნახევრად შლიაპები ... ქალაქში იმისთანა შლიაპებში ...თს ფეხს არ უცვლიდნენ. შალეუ-...ა აბრეშუმეულობას ნულარ იტ-...ტადრე ჩესუნჩას, რომლითაც გული იჯერეს ჩვენმა ქალებმა: საჩუქრად ხომ მიიღეს და მიიღეს საზოგადოებისაგან ეს ძვირფასი მატერიები, და რაც ფული გააჩნდათ, იმისიც სულ იყიდეს სიხარბით, ასე რომ მარტო გზის ფული-ღა დარჩათ ტფილისამდის. ასე და ამ გვარად ქალაქში ჩამოვედით ჩვენის მზითვით: მაშინ ყველანი, აბაშიძისა და საფაროვის ქალის გარდა, გასათხოვარ-დასანიშნავები ვიყავით. ძალიან სამეფო-საპატარძლო ხალხი ვიყავით მაშინ, ღვთის წინაშე! გაზაფხულზე თბილ მზის სხივებზე არ გამორეკავენ ხოლმე მოზვერ-დეკეულებს, სწორედ ისე დავფუნდრუკობდით ეს „ახალგაზდა ხალხი, თითქმის გოგო-ბიჭები! თვალი დაუდგა წუთი-სოფელს, ეხლა, ამ მცირე დროს განმავლობაში (22 წელიწადში), ფუნდრუკი კი არა... კუდით საწევები დავხდით! ეჰ, მახლას! ერთი დრო არვის შერჩებაო! ის ნეტარი სიყმაწვილე ხომ გამოვცადეთ, ეხლა სიბერის სიმყაყეს ვებრძოლოთ...

ქალაქში დბვრუნდით სუყველანი, ვინც კი აქედან წავედით, მშვიდობით, უვნებლად და გამარჯვებით; ჯანზე ყველანი კარგად ვიყავით და საღად, თუმცა მოგზაურობით და აღტაცებული დროს გატარებით მოღალულნი, მზეში დამწვარნი უფრო თათრის ტილებსა ვგვანდით, ვიდრე ქართველი ტომის ხალხს. ჩამოსვლისთანავე ბ. გიორგი თუმანიშვილს ჩავუთვალე ჩემდამი მონდობილი სათეატრო ტანისამოსი ზედ დამატებით, რაც გზაში მოვიპოვეთ: ქუთაისში შემოსწირეს ჩვენს გარდერობს ფრაკი, სამხედრო სერთუკი და ქუდები, განსვენებულმა დიმიტრი ყიფიანმა თავისი ვიცმუნდირი და ბევრი რამ ამისთანები. შევიკრიბენით მგზავრები, დაწვრილებით ვუამბეთ ჩვენს მეთაურებს ჩვენი მოგზაურობა; მათ სიამოვნებას საზღვარი არა ჰქონდა. შემდეგ ურთიერთ შორის თათბირისა, როდის გავხსნათ სამუდამო სცენა, რა ვითამაშოთ, ჩვენ დავიფანტენით რამდენიმე კვირით ჩვენს სახლებში დასასვენებლად, ჩვენი ცხოვრების მოსაწყობად და სამუდამო სცენისათვის მოსამზადებლად.

როგორც ზევით მოგახსენეთ, 1878 წელში სრულიად დამწიფდა სამუდამო სცენის დაარსების სურვილ-წყურვილი, რის გამოც სცენის მოყვარულთა ამორჩევით შესდგა თეატრალური ამხანაგობა (კომიტეტი). ამ კომიტეტს შეადგენდა სცენის მოყვარულთაგან ამორჩეული ხუთი კაცი: დიმ. ყიფიანი, ნიკ. ავალიშვილი, ალ. სარაჯიშვილი, იოს. ბაქრაძე და გიორგი თუმანიშვილი. აი ამ კომიტეტს ეკუთვნის ყოველი ცდა, ყოველგვარი დაბრკოლების თავიდან აცილება და სამუდამო სცენის აღორძინება. როგორც მოხსენებულიცა მქონდა, კომიტეტი იმის ცდაში იყო, რომ უწინარეს ყოვლისა შეეძინა ცოტ-ცოტათი სათეატრო ტანისამოსი, შეედგინა რიგიანი რეპერტუარი, ეშოვა ფული, წაეხალისებინა დრამატიული მწერლობა ჯილდოს დანიშვნით საუკეთესო პიესების დამწერთათვის და სხვა ამგვარები. ამ კომიტეტისავე თაოსნობით შესდგა სამუდამო დასი. აი რასა ვკითხულობთ ბ. გიორგი თუმანიშვილის ბროშიურაში—„ქართული თეატრის საქმე“ 20 ივნისს 1879 წ.: „მაისში შეადგინა (კომიტეტმა) კიდეც ტრუპპა იმ პირებიდან, რომელთაც მეტი ნიჭი გამოიჩინეს ზამთარს (1878 წ.) გამართულ წარმოდგენებში. ეს პირნი არიან შემდეგნი: მ. საფაროვისა, ნ. გაბუნია, მ. ყიფიანი, ბ. კორინთლისა, კ. ყიფიანი, ვ. აბაშიძე, ნ. შიშნიევი, ზ. მაჩაბელი და ა. ცაგარელი. დრამატიული მოარშიყის როლების მოთამაშედ თეატრალურ ამხანაგობას ჰყავს მხედველობაში კ. მესხი. წარმოდგენებში მიიღებენ მონაწილეობას აგრეთვე გამოცდილნი მოთამაშენი სცენისმოყვარულები: კ. კოლუბანსკი, ელ. ღორთქიფანიძისა (ყიფიანი), ნ. ავალიშვილი და სხვ.“

ზემოხსენებული კომიტეტი განაგებდა ჩვენი თეატრის საქმეს სამუდამო სცენის დაარსებამდე; ხოლო სამუდამო დასის შედგენის შემდეგ კომიტეტს მოაკლდა ერთი წევრი—ალექსანდრე სარაჯიშვილი, რომელიც საქმეების გამო უცხო ქვეყანაში წავიდა და მაშინ ამოირჩიეს დ. ყიფიანის და გ. თუმანიშვილის წინადადებით ოთხი წევ-

*) „ცნობის ფურცელი“ № 1405.

თხოვნა ყველასათვის სავალდებულოა. მას, ვინც არ აასრულებს პოლიციის ამგვარს მოთხოვნას, უნდა გააცნონ—რა შედეგი მოჰყვება მის ურჩობას და თუ ამის შემდეგაც არ აასრულა პოლიციის ბრძანება, მაშინვე შეპყრობილ უნდა იქმნას და გაიგზავნოს პოლიციის მახლობელ განყოფილებაში ოქმის შესადგენად.

მაგრამ, თუ, მიუხედავათ მიღებულ ღონისძიებათა, უწესოების მოხდენის მსურველნი მაინც შესძლებენ და დაიწყებენ მოქმედებას, ესე იგი, მოახდენენ ყრილობას, დაიწყებენ ყვირილს, სიტყვების წარმოთქმას, პოლიციისაგან მიღებულ ზომების წინაამდეგობის გაწევას, მაშინ პოლიციის მოვალეობად ხდება დაუყოვნებლივ მიიღოს უსასტიკესი ღონისძიებანი არეულობის მოსასპობლად და ამასთანავე ეცადოს აგრეთვე დაუყოვნებლივ გაფანტოს ქუჩიდან გარეშე მაყურებელნი, რომელნიც ხშირად ხელს უშლიან პოლიციის მოქმედებას. უთუოდ საჭიროა ამ შემთხვევაში პოლიციამ გამოიჩინოს სისწრაფე, ენერგია და სიმტკიცე, რათა მაშინვე გაფანტოს არეულობის დამწყებნი; თორემ დაგვიანება და დასაწყისშივე სისუსტის გამოჩენა, გაამხნევებს უწესოების განმზრახველთ და გააძლიერებს არეულობას, რაიც გამოიწვევს უკიდურეს საშუალებათა მიღების საჭიროებასა. ამ დროს პოლიციის ყველა მოხელენი გამსჭვალულნი უნდა იყვნენ ერთის აზრით: უთუოდ აღდგენილ იქმნას წესიერება; ამ საგნის განხორციელებისათვის უნდა მიიღონ ყველა საჭირო ზომები და ძალაც მოიხმარონ.

პოლიციის ნაყოფიერ მოქმედებისათვის ამგვარ შემთხვევებში აუცილებლად საჭიროა, რომ ყველა განკარგულებას ახდენდეს ერთი კაცი, რომელიც იქვე უნდა იყოს, სადაც არეულობა არის. ჩემის აზრით, უმჯობესია განკარგულების გამცემი და პოლიციის ხელმძღვანელი იყოს თვით ადგილობრივი გუბერნატორი, ხოლო თუ ეს რაიმე მიზეზისა გამო შეუძლებელი დარჩა, გუბერნატორის-მიერ დასახელებული ვინმე უფროსი მოხელე. არავის არ უნდა მიეცეს ნება ჩაერიოს პოლიციის განკარგულებაში; თუ ვინმე მოიქცევა ასე, დაუყოვნებლივ უნდა შეპყრობილ იქმნას, მიუხედავად მისი ღირსებისა, ჩინისა და სამსახურისა. პოლიციის დაბალ მოხელეთ (პოლიციელთ) არ უნდა ეძლეოდეს ნება თავის ნებით იმოქმედონ; მათ შეუძლიანთ გამოიჩინონ თაოსნობა მხოლოდ რაიმე საგანგებო შემთხვევის დროს.

თუ პოლიცია თავის ძალით ვერ შესძლებს არეულობის მოსპობას, კანონი ავალებს მას გამოიწვიოს ჯარები მაგრამ ამ ღონისძიებას პოლიციამ მხოლოდ მეტად სერიოზულ შემთხვევის დროს უნდა მიჰმართოს, რადგანაც სასურველი არ არის ხალხი შეეჩვიოს ჯარების წამ და უწუმ გამოწვევას და უმოქმედოთ გაჩერებას. პირიქით, ხალხმა უნდა გაიგოს, რომ ჯარების გამოყვანა იმას მოასწავებს, რომ არეულობის დამწყებთა წინაამდეგ იარაღი იქნება ხმარებული. ნათქვამი შეეხება ქვეითა ჯარების გამოწვევას; რაც შეეხება ცხენოსან ჯარს, დროით მისი გამოწვევა იმ შემთხვევაშიაც კი, როდესაც იარაღის ხმარება არ არის საჭირო, შესაფერისიც არის და სასურველიც.

როდესაც, სამოქალაქო მმართველობის გამოწვევით, ჯარები მოვლენ, ხსენებულ მმართველობის წარმომადგენელს კანონით ნება არა აქვს თავის სურვილის მიხედვით ისარგებლოს ჯარის კაცებით; მან ჯარის უფროსს უნდა აუხსნას საქმის გარემოება და აღუნიშნოს განსახორციელებელი საგანი; შემდეგ, სამოქალაქო უწყების წარმომადგენელის მოვალეობაა, როდესაც დაინახავს, რომ პოლიციას აღარ შეუძლია უწესოების მოსპობა, აღნიშნოს დრო, როდესაც ჯარებმა იარაღი უნდა იხმარონ.

არეულობის მოსპობისა და უწესოების ჩამდენთა გაფანტვის შემდეგ, პოლიციის მოქმედებამ მშვიდი და ნორმალური ხასიათი უნდა მიიღოს, პოლიციის მოხელეთ უნდა ახსოვდეთ, რომ მათ კანონი არ აძლევს დამნაშავეთა დასჯის ნებას; მათი საქმეა მხოლოდ ეცადონ არეულობის მოსპობას და როდესაც ეს საგანი განხორციელდება, უნდა დამშვიდნენ და მხოლოდ იმას მიაქციონ ყურადღება, რომ გამოძიება ნორმალურად და წესიერად სწარმოებდეს. ამიტომ უფროს მოხელეთ თვალ-ყური უნდა ეჭიროთ პოლიციელებზე და არ უნდა აძლევდნენ მათ არეულობის მოსპობის შემდეგ ძალის ხმარების ნებას.

წინადადებას ვაძლევ გუბერნატორებს, ქალაქის უფროსებს და ობერ-პოლიცმეისტერებს სავალდებულო სახელმძღვანელოდ მიიღონ ჩემი შენიშვნები; მე მტკიცედ მრწამს, რომ თუ ადგილობრივი მმართველნი ბეჯითად, გონივრულად და მკაცრად მოეკიდებიან საქმეს, ქუჩებში არეულობის მოხდენას ადგილი აღარ ექნება.

მინაგან საქმეთა მინისტრი სიპიაგინი

დეპეშები

(„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან“)

19 მარტი.

პეტერბურგი. დიდი მთავარი კონსტანტინე კონსტანტინეს ძე უავგუსტოესის მეუღლითურთ 18 მარტს დაბრუნდა პეტერბურგში.

სეული. რუსეთის ორი სამხედრო გემი, რუსეთის ადმირალის უფროსობით, მოვიდა ჩემულპოში, დიდხანს მომხდარ განკარგულების თანახმად.

ბერლინი. პალატას ბიუროს მიღების დროს ვიცე-პრეზიდენტმა მიულოცა იმპერატორს მშვიდობით გადარჩენა განსაცდელისაგან. იმპერატორმა სთხოვა—მის მიერ მადლობა გამოუცხადოს პალატას და სთქვა, რომ ბრემენში მომხდარი ამბავი მას ვერ შეუცვლის მიმართულებას; მისი სიცოცხლე ღვთის ხელთ არის; იგი შეურყეველად მისდევს თავის გზას და შემდეგშიაც, შეძლებისა დაგვარად, მისი მოღვაწეობა იქნება მიმართული სამშობლოს კეთილ-დღეობისადმი.

ვენა. როგორც ბელგრადიდან იტყობინებიან, სერბიის ახალ კონსტიტუციაში ტახტის მემკვიდრეობის კანონი შეცვლილ იქმნა იმ რიგად, რომ თუ ობრენოვიჩის გვარში მემკვიდრე მამაკაცი აღარ დარჩა, ტახტის მემკვიდრეობა გადადის სამეფო სახლეულობის ქალებზე.

ლონდონი. სალისბიური ისე უქეიფოდ შეიქმნა, რომ მისი სამხრეთ საფრანგეთში წასვლა, უეჭველია, ველარ მოხდება. მოსალოდნელია, რომ აპრილის გასვლამდე სალისბიური უარს განაცხადებს კაბინეტის თავმჯდომარეობაზე.

ჟურნალ-გაზეთებიდან

✿ ავსტრიის პირველმა მინისტრმა კერბერმა პასუხი მისცა პოლონელ სოციალისტს ბრეიტერს, რომელიც შეეკითხა მთავრობას პოლონელების კლუბის მეთაურის იავორსკის ქცევის შესახებ. კერბერმა განაცხადა, რომ, როცა იავორსკი დააჯილდოვა ორდენით, მთავრობას მხედველობაში ჰქონდა მისი დიდი ხნის სამსახური და ნაყოფიერი მოქმედება პარლამენტში და გალიციის სეიმში და არა რაიმე განსაკუთრებული და დაფარული სამსახური. შემდეგ კერბერმა გადაწყვეტით უარ-ჰყო ის ცნობა, ვითომც იავორსკის დიდი ფული და სხუ რაიმე შ... მისცემოდეს იმპერატორის საკუთარი თა...

✿ ამას წინად იმპერატორმა ვილჰელმ... ტყვა წარმოსთქვა—ლანდტაგის პრეზიდ... წინ და ის აზრი გამოსთქვა, რომ ბოლო... გერმანიაში იმპერატორის სახელისადმი პ... ცემა შემცირდაო; ამისი მიზეზი არის ... გერმანიის უმაწვილ-კაცობა ზნეობით და... სიტყვებს პრუსიის ლანდტაგში შემდეგი... გამოუწვევია:

«თავისუფალ მოაზრეთა მეთაურმა ევგ... ხტერმა განაცხადა, რომ 30 წელიწა... ერის წარმომადგენლად და ჯერ ამისთან... ყვები, როგორიც იმპერატორის სიტყვები... ლანდტაგში და არც პარლამენტში არავი... ტყობინებია დეპუტატებისათვის, თუ მ... არ ივისრებდა პასუხის გებას იმის შესახ... ეს სიტყვები სწორედაა გადმოცემული... რიხტერს უნდა განეგრძო იმპერატორის... ყვების განმარტება, მაგრამ ლანდტაგი... მჯდომარემ ლაპარაკის ნება არ მისცა».

გერმანული ლიბერალური გაზეთები... ჰმადავენ, რომ იმპერატორის სიტყვები... ლად აწყენია გერმანიის საზოგადოების... თესო ნაწილისათვისაო. აი მაგალითად... სწერს ყოველთვის თავ-დაჭერილი «ბე... ტაგებლატ»-ი:

«იმპერატორი ამბობს: «ახალგაზრდობა... ბით დაცემულია. ყველა წოდებას ბრალ... რომ ჩვენმა საქმეებმა ასეთი ხასიათი მი... ეს ისეთი ბრალდებაა, რომლის მსგავსი... გვგონია, რომ ოდესმე რომელიმე სხვ... მწიფეს წარმოეთქვას თავის ერის წინა... მართალია, დიდ პატივსა ვცემთ ჩვენი ს... ფოს მეთაურს, მაგრამ ძალა უნებურად... დობთ, მართალია ეს საშინელი ბრალდ... მელიც მთელი გერმანიის ერს ამცირებ...

შემდეგ გაზეთი იხსენებს იმ განვი... რომელსაც გერმანიამ ამ ბოლოს დროს... საზოგადოებრივი ცხოვრების ყოველ ასპ... იხსენებს გერმანიის განათლების მდგომ... და ჰკითხულობს: ეს არის ზნეობით... და თუნდაც იყოს სადმე ეს ზნეობით... განა უმთავრეს ნაწილად ის მთავრობას... დაედოს ბრალად? «თუ იმპერატორის სი... ცოტად თუ ბევრად შეეფერებიან სინამ... —ეს ძალიან ცუდი და სამწუხარო გარ... მაგრამ არა ნაკლებად სამწუხაროა, თუ... ყვები გამოწვეულია საქმეთა მდგომა... ცალმხრივი წარმოდგენით,—დიდად სამ... რომ ხელმწიფეს თავისი ქვეყნის კაცებზე... მეებზე ასეთი უცნაური წარმოდგენა ჰქ...

რი: თ.თ. ილია ჭავჭავაძე, დავით ერისთავი, ივანე მაჩაბელი და დავით სარაჯიშვილი. პირველ რეჟისსორად ამოირჩიეს თ. დავით ერისთავი, მაგრამ იმან უარი განაცხადა კერძო საქმეების გამო. მაშინ ამორჩეულ იქმნა ამ საპატიო, თუმცა დიდად საძნელო თანამდებობაზე, როგორც რეჟისსორის თანამდებობაა, ბ. გიორგი თუმანიშვილი, ეს ჭეშმარიტი მოღვაწე ქართულის სამუდამო სცენის დაარსების საქმეში. დასის მოგზაურობის დროს, დასისავე ამორჩევით, რეჟისსორად და ხაზინადრად იყო არტისტი კოტე ყიფიანი.

მოახლოვდა სეზონის დაწყობის დრო და ჩვენც მოვიყარეთ თავი თეატრის დარბაზში. მაშინ „საზაფხულო თეატრს“ ეძახდნენ, მტკვრის პირზე რომ თეატრი იყო. რასაკვირველია, ყველას კარგად ეხსომება. დიდი ხანი არ არის, რაც დაანგრიეს. იქ დავიწყეთ წარმოდგენების მართვა და განვაგრძეთ, ვიდრე აწ განსვენებული გრიგოლ არწრუნი თავის ქარვასლაში თეატრს გააკეთებდა; მაშინ კი იმის თეატრში გადავედით, სადაც დიდ შეღავათთან პატივისცემაც გვქონდა არწრუნისაგან: მახსოვს, რამდენჯერმე, როდესაც შემოსავალი ნაკლებად გვქონდა, არწრუნი ან სულ გვაპატიებდა თეატრის ქირას, ან არადა მარტო განათების საფასურს აიღებდა ხოლმე. ჩვენი არტისტებისათვის რამდენჯერმე ფულითაც გაუმართია ხელი, ბენეფისებში თეატრის ქირა შეუწირავს არტისტისათვის... განსვენებული ჭკვიანი და შორს-გამჭვრეტი კაცი იყო...

„საზაფხულო თეატრი“ მაშინა ჰქონდა აღებული ალექსანდრე პალმს, თვით არტისტს და დრამატიულ მწერალს. თეატრს განაგებდა მისი უფროსი შვილი, დარბაისელი და თვალსაჩინო დღესაც კომიკური არტისტი სერგეი. ამის გარდა მაშინდელ რუსულ დასში მონაწილეობას იღებდა მთელი სახლობა პალმისა; მამა, ალექსანდრე, მისი ცოლი—კომიკური ბებრების როლების მოთამაშე, ამათი შვილები: სლობოდინა (სათეატრო გვარია) და საოხუნჯო კომედია-ვოდევილებში კარგი მოთამაშე არბენინის გვარით დღევანდელი „ჩერნომორსკი ვესტნიკის“ რედაქტორ-გამომცემელი ბ. პალმი. ეს ოჯახი იმიტომ მოვიგონე, რომ ძალიან ყურადღებით იყო ახალ დაწყობილ ქართულ თეატრზე: წარმოდგენებს ესწრობოდნენ, დარიგებას გვაძლევდნენ, თავიანთ ბიბლიოთეკიდან ამორჩეულ პიესებს გვაძლევდნენ სათარგმნელად. მაგალითად, სხვათა შორის, მოხუცებულმა პალმმა მომცა მე სათარგმნელად საკუთარის ბიბლიოთეკიდან (თავის არჩევით, მე არ მითხოვია) შემდეგი პიესები: „ორი ობოლი“—Двѣ сиротки, „მონასტრის ზღუდეთა შორის“—За монастырской стѣною, „კარდინალი რიშელიე“—Кардиналъ Ришелье და თან დასძინა: „ეს პიესები გადათარგმნეთ, კარგი პიესებია, რეპერტუარში იქონიეთ, გამოგადგებათო“. მე, რასაკვირველია, დიდის მადლობით გამოვართვი და გადავთარგმნე.

კომიტეტის გადაწყვეტით სამუდამო სცენის გახსნისა და სეზონის დაწყებისათვის ამორჩეული იყო განსვენებული კნეინა ბარბარე ჯორჯაძისაგან ახალი თეატრისთვის დაწერილი კომედია: „რას ვეძებდი და რა ვპოვე“. ეს პიესა ვითამაშეთ 5 სექტემბერს 1879 წელს. დიდის ამბით გადავიხადეთ თეატრის გახსნის დღესასწაული, საზოგადოება, ცხადია, მრავალი დაესწრებოდა, და პიესამაც მშვენივრად ჩაიარა. (ეს პიესა სამჯერ იყო განმეორებული ამ სეზონში). მას მოჰყვა სხვა პიესებიც, გაიჩარხა და გაჩაღდა საქმე. ნათარგმნ და გადმოკეთებულ პიესათა გარდა, წარმოდგენილი იყო რამდენიმე ორიგინალური პიესა, განგებ ახალი თეატრისათვის დაწერილნი ამ ხანებში: „გულთმისანი“—პეტრე უმიკაშვილისა, „ბედნიერი ქალი“—გ. თუმანიშვილისა, „კინტო“—აკაკისა და ბევრი სხვა, მათ შორის (კაცმა თავის თავიც არ უნდა დაივიწყოს) ჩემი პირველი კომედიაც „რაც გინახავს, ველარ ნახავ“, სამჯერ განმეორებული ამ სეზონში.

საზოგადოება მალე შეეჩვია თეატრს, გულმოდგინედ დაიწყო თეატრში სიარული და მისი დახმარება. ბევრმა აბონემენტი აიღო; კერძოდ არტისტებსაც გამოუჩნდათ მოსარჩლენი და ნიჭის თაყვანის მცემელნი და ამ გვარად ჩვენი ნორჩი, ლოფლოფი თეატრი დავაჟკაცებულს უცხო თეატრებს დაემსგავსა. კომიტეტმა წარჩინებული არტისტებისათვის ბენეფისები შემო... ამბავი იყო ხოლმე ამ ბენეფისებზე, ... ჯერებელია ძველი თეატრი, რამდენ... დი იყო დღევანდელს ჩვენს თეატ... ის დიდი თეატრი ისე გაიჭედებოდა... ხალხით, რომ არამც თუ დასაჯდო... სადგომი ალაგიც კი არ იყო; რომ... რუო, ნახევარი საზოგადოება უად... გამო გულდაწყვეტილი ბრუნდებოდ... ში. ბევრი დამემოწმება, რომ ქ... ექვს-მაურიან ბილეთში ორი-სამი ... უძლევიათ და ვერ უშოვნიათ. სა... არ ვიტყვი, რომელიც ბენეფის... აუარებელი მოსდიოდათ (მგონია, ... დებად არ ჩამომართმევთ, რომ ... ვეძახი 10—15 ძვირფას საჩუქარს, ... ბიც ახალი დაბადებული თეატრის ... კლებად ცნობილს არტისტებს მიერთ... ხოლმე.), ფულითაც კარგა ბლომ... ბოდათ. ჩემი მოხსენებიდგან ცხად... ნახავთ, როგორი ბენეფისებიცა ... ხოლმე ჩვენ ზოგიერთ არტისტებს: ... თეატრის ქირა იყო 200 მან., კ... ილებდა თეატრის საჭიროებისათვის ... 250 მანეთს (კარგა არ მახსოვს). ... რეკვიზიტო წვრიმალი ხარჯი... დ... ყველა ამისა ბენეფიციანტს რჩებოდ... 400—600 მან.. ასეთი ბენეფისები ... საფაროვის ქალს, გაბუნიას ქალ... აბაშიძეს და სხ. ჩემს გარდა, დარწ... ლი ვარ, ბევრნი არიან ამის მოწ... დაწყებიდგან როგორ ფართოდ ... მსვლელობა ნორჩმა თეატრმა.

✿ ჩინეთის დამფუძნის უფროსს ბ. რობერტ ...ეს წარუდგენია ლიხუნჩანგისათვის თავისი ...მა იმის შესახებ, თუ რანაირად გადაიხადოს ...თმა საზღაური. ჰარტი ურჩევს ჩინეთის ...ვრობას, რომ ეს საზღაური ეხლანდელი შე-...ავლიდან გადაიხადოს; ამისათვის საჭიროა ...დოდ სახელმწიფო ხარჯების, გასავლის შე-...ღებათ. ეს საშუალება, ჰარტის აზრით, ემ-...ინება ახალი გადასახადების შემოღებას შე-...ავლის გასადიდებლად, რადგანაც ამ შემ-...ვაში უცხოელები თავის კონტროლს დააწე-...ნო, ხოლო ამ კონტროლს ჩინეთი უნდა ...ებოდესო.

✿ გერმ. გაზ. «მიუნხ. ალგ. ცაიტ»-ი ...ობს, რომ ლონდონიდან მიღებული ცნობე-...მიხედვით, უნდა გვეფიქრა, რომ სახელმ-...ოებს ომი მოუვათო, რომ საქმე-...მდგომარეობამ შორეულ აღმოსავლეთში სა-...ო ხასიათი მიიღო. ერთის მხრით ინგლის-...ეთის დავამ, მეორეს მხრით რუსეთისა და ...ონიის ცილაობამ კორეაში შავი ღრუბ-...ი მოაგროვეს პოლიტიკის ცაზეო. ინგლი-...ი გაზეთები ამტკიცებენ, რომ რუსეთსა ...იაპონიას შუა მეტის მეტად ცუდი განწყო-...ება დამყარდაო, რომ რუსეთის ფლოტი კო-...ის ნაპირას თავს იყრისო და იაპონიაც თა-...ი მხრივ საომრად ემზადებაო. «მაგრამ,—...ქვს გაზეთი,—ყველა ეს ცნობები დიდის ...თხილით უნდა მივიღოთ. ლონდონში არა ...ხელ დაუწყვიათ დიდი მითქმა-მოთქმა შორე-...აღმოსავლეთის საქმეების გამო. ამ შემთ-...ვაში ძნელი მოსალოდნელია, რომ რაიმე ...მნელოვანი დატაკება მოუხდეთ, რადგანაც ...გვგონია, რომ ინგლისმა ეხლა ომი გაბე-...ს; რუსეთსაც სხვა უფრო დიდი საქმეები ...ს, რომლებიც მისთვის უფრო საინტერესოა, ...მ ეს სადავო მიწის ნაჭერი ტიანძინში. ...რო მოსალოდნელია ბრძოლა რუსეთსა და ...ონიას შუა კორეას გულისათვის, მაგრამ ...ანდელი დრო არაა მარჯვე და ხელის შემწ-...ბი ამ ომისათვის. რაც შეეხება ინგლისს, ...ს, რასაკვირველია, არ უნდა, რომ რუსეთი ...იაპონია დამეგობრდნენ და ჩვეულებრივად ...ლობს, რომ ეს ორი სახელმწიფო ერთმა-...ს გადაჰკიდოს».

✿ «დეილი ნიუს»-ის კაპშტადტელ კორესპონ-...ტს გრძელ წერილში აწერილი აქვს «ბურე-...სამშვიდობო კომიტეტის მოქმედება პრე-...რიაში»:

«ამ კომიტეტისაგან კრონსტადტში გაგზავ-...ი დეპუტაცია ცდილობდა მიემხრო ტყვე ...რები და აგრეთვე ბურების ცოლები და ბავ-...ბი, რომ იმათის შემწეობით ემოქმედნა მე-ბრძოლ ბურებზე და ამნაირად იმათთვის იარაღი აეყრევინებინათ. მაგრამ, როდესაც დეპუტაციის წევრმა პიტ დევეტმა ამაზე ლაპარაკი დაუწყო ტყვე ბურებს, ამათ თავიანთ ეროვნული ჰიმნი შემოსძახეს, ზურგი შეაქციეს პიტ დევეტს და დაიშალნენ. იქ მყოფ დედაკაცებს და კაცებს შორის დევეტმა ვერც ერთი ვერ დაიყოლია, რომ ხელი მოეწერინებინა მებრძოლ ბურებისადმი დაწერილ თხოვნაზე იმის შესახებ, რომ იმათ ბრძოლაზე ხელი აიღონო. ერთს ფელდკორნეტს ეთქვა, რომ ხელს მოვიჭრი და მაგას კი ხელს არ მოვაწერო. მეორე ადგილს ბურების ქალებს კინაღამ ქვით არ ჩაექოლათ დევეტი. დეპუტაცია ცდილობდა დაეყოლიებინა ბურების მღვდლები, რომ იმათაც აგიტაცია გაემართათ ზავისა და დამორჩილების სასარგებლოდ. მღვდლებს ეპასუხნათ, რომ სამხრეთ აფრიკაში ზავი შეუძლებელია, ვიდრე ორივე რესპუბლიკას დამოუკიდებლობას არ დაუბრუნებენო».

✿ ლონდონიდან სწერენ რუსულ გაზ. «ნოვოსტი»-ს: «კრიუგერმა წერილით მიჰმართა ამერიკას».

✿ გააგის გაზეთებში დაბეჭდილია ბევრი ოფიციალურად დამტკიცებული დოკუმენტი, რომლებიდანაც სჩანს, თუ რა ნაირის გულქვაობით ეპყრობოდნენ ინგლისელი მოხელეები ტყვე ბურებს და მეტადრე მებრძოლ ბურების ცოლებს და ბავშვებს. ამით ინგლისელებს უნდოდათ ბრძოლაზე ხელი აეღებინათ მათი ქმრებისა და მამებისათვის. მაგალითად, ინგლისური ექიმების მიერ ხელმოწერილ მოხსენებებიდან სჩანს, რომ ბევრი ბურების დედაკაცი და ბავშვი სიცივისა და ცემისაგან მოკვდაო. ტყვეებს სულ მცირე საჭმელს აძლევდნენ და იმავე ექიმების მოწმობით ბევრი დედაკაცი პირდაპირ შიმშილისაგან მოკვდაო.

✿ გაზეთები ყურადღებას აქცევენ იმ გარემოებას, რომ ბურებთან ზავზე მოლაპარაკების დროს, მთავარ სარდალი ლორდ კიტჩენერი უფრო კაი პირობებს აძლევდა ბურებს, სანამ ჩემბერლენიო. როგორც სამხედრო საქმეში გამოცდილი კაცი, კიტჩინერი ჰხედავს, თუ რა ძნელია ბურებთან ომიო; ის დარწმუნებულია, რომ ამ ომს დასასრული არ აქვსო. კიტჩენერს თითქმის ყველაფერში ეთანხმებოდა ინგლისის უმაღლესი კომისარი სამხრეთ-აფრიკაში მილნერი, ხოლო თითონ ჩემბერლენმა კი იმ ცვლილებით, რომელიც მან ზავის პირობებში შეიტანა, სულ საქმე წაახდინაო.

✿ ერთ კრებაზე ლონდონში ლორდ როზბერრიმ სიტყვა წარმოსთქვა; ორატორმა ბევრი ილაპარაკა პრაქტიკული აღზრდის შესახებ; მან სთხოვა, რომ არა თუ მხოლოდ ხელოვნებასა და ხელოსნობას, არამედ თვით პოლიტიკურ ეკონომიასაც პრაქტიკულად უნდა ასწავლიდნენ მოწაფეებსაო. ამისთანა პრაქტიკული აღზრდა საჭიროა იმისათვის, რომ ინგლისმა შეინარჩუნოს თავისი მდგომარეობა იმ ბრძოლაში, რომელიც ყველა მოწინავე ერებ შუაა ამ ჟამად გამართულიო. ორატორის აზრით, ევროპის მრეწველობას დიდს ვნებას მოუტანენ ამერიკის დიდი სინდიკატები და ინგლისმა ყველაზე წინ ამას უნდა მიაქციოს ყურადღება. როგორც ინგლისისა, ისე სხვა სახემწიფოების პოლიტიკა დამყარებულია ვაჭრულ მოსაზრებაზე და ეს არ უნდა გვავიწყდებოდეს, როცა საგარეო პოლიტიკის დაფასებას შეუდგებით. ჩინეთის საქმეში უმთავრესად ვაჭრულ მიზნებს მისდევენ. სახემწიფოები ელტვიან ვაჭრობის განვითარებას და არა ქვეყნების შეძენას. ყველა სახემწიფოები, მეტადრე გერმანია, საფრანგეთი და შერთებული შტატები ჩინეთში მხოლოდ ვაჭრის ინტერესებს მისდევენო.

ამ კრებაზე შეერთებული შტატების ელჩიც დაესწრო; ის წამოდგა და უპასუხა რობბერის, რომ ამერიკასაც მტკიცედა აქვს გადაწყვეტილი არასდროს არ დაუთმოს ის ადგილი, რომელიც მან დაიჭირა საერთაშორისო ბრძოლაშიო.

ახალი ამბავი

✦ პეტერბურგიდან გვატყობინებენ, რომ სახელმწიფო გლეხების მიწად-მფლობელობის მოწესრიგების პროექტს საბოლოოდ განიხილავს სახელმწიფო საბჭო მიმდინარე თვის უკანასკნელ რიცხვებში.

✦ ხუთშაბათისათვის დანიშნულია კავკასიის სამეურნეო საზოგადოების წევრთა კრება, რომლის საგანი მომავალ გამოფენის საქმეებია.

✦ კავკასიის სამეურნეო საზოგადოების საბჭომ წინადადება მისცა საბალოსნო სკოლის გამგეს ბ. პრიტულენკოს ჩააბაროს სკოლის ქონება და საქმეები ხსენებულ სკოლის მასწავლებელს ბ. ჯაფარიძეს.

✦ ტფილისის ქალაქის საკრედიტო საზოგადოების წევრთა გუშინ-წინდელ კრებაზე (არჩევნების ამბავი გუშინდელ ნომერში გვქონდა მოყვანილი) დაამტკიცეს ხარჯთ-აღრიცხვა და განიხილეს სარევიზიო კომისიის მოხსენება. წელს ხარჯი მეტია შარშანდელზე 6111 მანეთით. ეს ფული სულ ჯამაგირების მომატებას მოუნდა. 360 მან. მოუმატეს საქმის-მწარმოებელსა და არტელშჩიკს. გამგეობის თავმჯდომარეს [illegible] ჯამაგირი—1800 მან. ზედამხედველ კომიტეტის წევრს 1500. აღსანიშნავია ეს უკანასკნელი გარემოება: შარშან თვით ზედამხედველი კომიტეტი იყო წინააღმდეგი ამ მომატებისა. წელს კი, გამგეობის წინადადებით და ხსენებულ კომიტეტის მოწონებით, ისევ შემოიტანეს ეს წინადადება და კრებამაც მიიღო იგი, მიუხედავათ ა. ფრიდონოვის შენიშვნისა, რომ მეტად უხერხულია უმცროსმა (ამ შემთხვევაში გამგეობამ) უფროსის (კომიტეტის) ჯამაგირის მომატება ითხოვოსო. ბ. კიუჩარიანციც წინააღმდეგი იყო შარშან ამისა, მაგრამ წელს „საქმის გაცნობისა“ და ბანკში სამსახურში შესვლის შემდეგ მომხრე შეიქნა მომატებისა. მოსამსახურეთა დასაჯილდოვებლად გადაიდო 5500 მან., წმინდა შემოსავალი კი სულ 11 ათასი მანეთია. აღსანიშნავია კიდევ შემდეგი გარემოება. საკრედიტო საზოგადოება სახლს უმატებს და ამ ახალ შენობის მეთვალყურეობას ანდომებს ყოველ თვეში 600 მანეთს. 250 მანეთს არქიტექტორს, 250 მანეთს ბანკის დირექტორის კანდიდატს (მეთვალ-ყურეა), 60 მანეთს—„დესიატნიკს“ და 40 მანეთს—დარაჯებს.

✦ გუშინ ტფილისის ქალაქის საბჭომ განიხილა საქმე სამეურნეო-სამრეწველო გამოფენის გასამართავად ქალაქის მხრივ შემწეობის აღმოჩენის საქმე და დაადგინა გადაიდოს ამ საქმისათვის 10,000 მანეთი; ამას გარდა საბჭომ გადასდო 5000 მანეთი გამოფენაზედ თავის საკუთარის პავილიონის გასამართავად და მის მოსაწყობად მოსად ამორჩეულ იქმნა შვიდი კაცისაგან შემდგარი კომისია.

✦ დღეს, 20 მარტს, ქართველ თავად-აზნაურთა თეატრში, ბ. ალექსი-მესხიშვილის თაოსნობით, გაიმართება წარმოდგენა ნიჭიერ ახალგაზდა არტისტის ქ-ნ ჩხეიძის საბენეფისოდ. წარმოდგენილი იქნება დრამა „უბედური ნაბიჯი“; ბოლოს ბ. ალექსი-მესხიშვილი წაიკითხავს გოგოლის „შეშლილის წერილებს“.

✦ განზრახვა აქვთ დააარსონ ტფილისში მოსკოვის არხეოლოგიურ საზოგადოების განყოფილება. ოთხშაბათს, 21 მარტს, შესდგება ტფილისის საჯარო ბიბლიოთეკის სადგომში კერძო სხდომა ამ კითხვის განსახილველად. სხდომას დაესწრება ხსენებულ არხეოლოგიურ საზოგადოების თავმჯდომა-

---

...დაწყება დიდებული და მშვენიერი იყო; ...ტრი დაადგა სწორე და გარკვეულს გზას. ...ოა ფათერაკის შიში აღარ იყო, მაგრამ.. ...სთანა საზოგადო საქმეში, მეტადრე ჩვე-...ი, განა შეღავათს მოგცემენ, რომ შეის-...ო და თავისუფლად ამოიქაქანო! ან სა-...ს დააცდიან, რომ სწორე გზაზე დაყენე-...ლი პატარა ხანს შეურყევლად მიმდინა-...ობდეს! ზოგი მეტის ერთგულობით და ...ყვარულით, ზოგი თავხედობით, ზოგი მე-...რნეობით ალჭურვილნი გადაელობებიან ...არად, მიმავალს ჭკვიანურ გზაზე დაყე-...ულს საქმეს და ამ საბრალოს სადღაც ...ჯკრულში გადაჩეხავენ. ჩვენი თეატრიც ...22 წლის განმავლობაში ხშირად ჩავარ-...ილა განსაცდელში, მაგრამ ერთი-ორი ...თვის თავგანწირულის მუშაკის მეოხებით ...ვ სწორე გზას დასდგომია. დღეს ჩვენი ...ატრი, რაკი მან მამაცად გადმოქელა მე-...რამეტე საუკუნე და თავი ამოჰყო მეო-...ში, გაკვერილ გზაზე სდგას, მისი შერ-...ა შეუძლებელია, რადგან ფესვები ღრმად ...შორს აქვს წასული...

ბ. გიორგი თუმანიშვილი რეჟისსორობდა ...ს პირველი ენკენისთვიდგან 1879 წლი-...მარტის პირველამდე 1880 წ.; ბ. ...ორგი იყო რეჟისორი მშვიდი, უწყი-...ი და სამართლიანი; მოლვაწე კეთილ-...ბილი და უანგარო, რომელიც არამც ...საქმის მსვლელობას, მის წვრიმალ გა-...მოებასაც კი დიდ ყურადღებას აქცევდა. ...ი საქმისთვის თავგამოდებული და თავდადებული კაცი ძნელი წარმოსადგენია, როგორათაც ბ. გიორგი ჩვენი თეატრისთვის იყო. მისს ნაწერებში ასო ასოთ აღნუსხულია ქართული თეატრის მიმდინარეობა, ვიდრე ის რეჟისსორად იყო: რამდენი პიესა იყო სეზონის განმავლობაში წარმოდგენილი, რამდენი მათში ორიგინალური და რამდენი ნათარგმნ-გადმოკეთებული, რომელი პიესა რამდენჯერ იყო ნათამაშევი, რომელ თვეში რამდენი შემოსავალი და ხარჯი იყო, ბენეფისები რას იძლეოდენ და სხვა ამისთანები. ძალიან იშვიათია ისეთი გატაცება, როგორადაც ბ. გიორგი ქართული თეატრის საქმით გატაცებულ-გამსჭვალული იყო.

ასე მშვენივრად დაწყობილი საქმე თავისუფლად მიმდინარეობდა, გადმოაბიჯა მეოთხმოცე წლებში და კვალად სრიალით გაუდგა გზას. მართალია, იმ ხანებში თეატრს ბევრი ხინჯი გამოსჩენია, მაგრამ იმის ერთგულ გალშემატკივართ და ჭირისუფალთ იგი (თეატრი) დაცემამდის არ მიუყვანიათ და მამაცად მხრებით გაუტანიათ კვლავ გატკეცილ გზაზედ... მაგრამ... ამას თავის დროზედ თეატრის ისტორიის დამწერი განმარტავს.

მეოთხმოცე წლებში დასს მოემატნენ სხვა და სხვა დროს ის არტისტები, რომელთაც ეხლა ჰხედავთ და მათთან აწ განსვენებულნი სანდრო ყაზბეგი და ბაბო ავალიშვილისა. ამავე წლებში დასიდან გამოვიდნენ: მ. ყიფიანი, ბ. კორინთელი, გიგა ყიფშიძე, ზაალ მაჩაბელი და ადმინისტრატორი ჩუბინაშვილი. მე ჩანჩალით მივყევი თეატრს 1884 წლამდის და, დავატყვე რა, რომ არაფერი შვილი არტისტი ვარ, ჩამოვცილდი, თუმცა სულით და გულით სულ მასთან ვიყავი და ვარ.

მგონია, ჩემის გაჭიანურებულის წერილებით თავი მოვაბეზრე ხათრიან და გულკეთილ მკითხველებს, მაგრამ ვსთხოვ მომიტევონ, თუ რამე შეცოდება მიმიძღვის ჩემს მოხსენებაში. მე, როგორც ნათლად დაინახა მკითხველმა, არც თეატრის ისტორიასა ვსწერდი, არც მისს კრიტიკას; მხოლოდ თეატრის ისტორიის დამწერისათვის მინდოდა მიმეწოდებინა მასალად ის ცნობები სამუდამო სცენის დაარსების შესახებ, რომლის მოწამეც მე თითონ ვიყავი. ასე და ამგვარად დაარსდა დღეს აყვავებული ჩვენი სამუდამო სცენა.

—

ცოდო გამჟღავნებული სჯობიაო, იტყვიან. ჩემს „მოგონებათა“ გამომჟღავნებას საფუძვლად ერთი აზრი ედვა, რომელიც მდევნიდა და არ მასვენებდა აქამომდე, ვიდრე არ გამოვააშკარავე.

ერთი ჯურის ხალხი გვირევია ჩვენ, ქართველებს; სწორედ არ ვიცი, რა ვუწოდო, თავხედები თუ სულით ავადმყოფნი ბატონო, რაზედაც უნდა დაიწყოთ ლაპარაკი, რომელი საზოგადო საქმის დაფუძნებაც უნდა ახსენოთ: თეატრის საქმე, სკოლების საქმე, წერა-კითხვის საზოგადოებისა, ბანკებისა, მეურმეობა-მრეწველობისა,—ერთი სიტყვით, რა საქმეც უნდა ახსენოთ, ისინი იმ წამსვე დაიძახებენ: „მე“! „მე“ ვარ, რაცა ვარ! ეს საქმე „მე“ დავაყენე ფეხზედ, ისიც და სხვაც. „მე“ რომ არა ვყოფილიყავი, არამც თუ ეს საქმეები არ გაკეთდებოდა, თვით ჩვენი ქვეყანაც არ იქნებოდა! სულ მე, მე და მე! ახა, ღმერთო ჩემო! ხშირად ეს თავხედები უსირცხვილოდ ისეთს რასმე უცნაურს წამოროშავენ, რომ კაცი პირღია დარჩება! უცბათ რომ დაიძახო საზოგადოებაში: „ვინ ააგო დიდებული მცხეთის ტაძარი?“—მე, გიპასუხებს. „ვინ აღმოაჩინა ამერიკა?“—მე! „ვინ არის გამოჩენილი ბურების სარდალი?—მე!“.. კი არ გეხუმრებით, ბატონებო, არიან, ამისთანა ავადმყოფები ჩვენში! ხშირად გამიგონია ამისთანა ლაპარაკი ქართული თეატრის შესახებაც, მაშინ როდესაც ნამდვილი საქმის მუშაკნი, მისთვის თავდადებული მშრომელნი სადღაც კუთხეში ჩუმად მიკუნჭულები არიან და თავიანთ დაწყობილ საზოგადო საქმეს ნეტარებით და სასოებით თვალ-ყურს ადევნებენ. სწორე მოგახსენოთ, აი ეს გარემოება იყო ჩემ „მოგონებათა“ გამოწვევის მიზეზი ამ ხანად. ამ მოგონებიდგან მკითხველი ცხადად დაინახავს, რომ „მე“-ს კი არა, სულ სხვას გაუკეთებია საქმე! ეხლა წაბძანდენ ეს ვაჟბატონები და ქუჩა-ქუჩა ცხვრებივით იბღავლონ „მე-ე-ე“!

ახლა კი ნახვამდის, ძვირფასო მკითხველო! მომიტევეთ თავის მობეზრება. თუ ინებებთ და ნებას დამრთავთ, კიდევ მალე გამოგელაპარაკებით.

ა. ცაგარელი.

რე გრაფინია უვაროვისა, რომელიც ამ ხანათ ტფილისში იმყოფება („ნ. ობ.“).

✦ 23 თებერვლიდან 1-ლ მარტამდე ტფილისში 9 კაცი გამხდარა ავათ სხვა და სხვა გადამდებ სენით; მათგან: დიფტერიტით-7, ქუნთრუშით—1 და კუჭის სახადით—1.

✦ ტფილისში ჩამოვიდა მიწად-მოქმედების სამინისტროს იურის-კონსულტის თანაშემწე ბ. ლისენკო სამსახურის საქმეების გამო.

✦ ხვალ, 21 მარტს, ტფილისის სამოსამართლო პალატა განიხილავს, სხვათა შორის, ერთს საყურადღებო საქმეს—ბაქოელ ნავთის მწარმოებლის ტუმაევისას, რომელსაც ბრალად ედება ნაფიც ვექილის კარაპეტოვის ხელშეკრულობის მოსპობა.

✦ მეორე საქალებო გიმნაზიის დირექტორი შუამდგომლობს ქალაქის წინაშე, რათა უფასოდ დაეთმოს ხსენებულ გიმნაზიას საჭირო წყალი ახალის შენობისათვის.

✦ ადგილობრივ კომერსანტებს—ნაზაროვს, აბრამოვს და სხვებს უთხოვნიათ ქალაქის გამგეობისათვის—მისცენ მათ იჯარით ქალაქისათვის საჭირო ნავთის მოტანის საქმე.

✦ გუბერნიის ადმინისტრაციამ გორში გაგზავნა გუბერნიის ტეხნიკი ანტონოვი წყალდიდობის წინააღმდეგ ზომების მისაღებად.

✦ მომავალ ხუთ-შაბათს მოხდება სასანიტარო, საექიმო საბჭოს სხდომა, რომელზედაც განიხილავენ ქალაქის ქამიკოსის ბ. ალიბეგოვის მოხსენებას რძისა და რძის ნაწარმოების შენახვის შესახებ. ალიბეგოვის გამოკვლევით, ეს საქმე აქამდე მეტათ ცუდ მდგომარეობაშია: რძე წყალნარევი და ნაღებ მოხდილი იყიდება, პურჭელი მეტად უსუფთაო და არა კანონიერის ზომისა, მაღაზიები, სადაც ყველის ნაწარმოები იყიდება, ანტისანიტარულ მდგომარეობაშია. ასეთსავე მდგომარეობაშია მრეწველ ძროხების სადგომი სახლები. ამიტომ აუცილებლათ საჭიროა გამოიცეს სავალდებულო დადგენილებანი ამ საქმის შესახებ. მოხსენებასთან ერთად ბ. ალიბეგოვს წარუდგენია აგრეთვე ამ სავალდებულო დადგენილებათა პროექტიც.

✦ სომხურ ნორაშენის ეკკლესიის წინამძღვარი შუამდგომლობს, რათა გაანთავისუფლონ ხსენებულ ეკკლესიის ქონება დასაფასებელ გადასახადისაგან, რადგან იგი სულ მცირე შემოსავალს იძლევა და ამასთან დავალიანებულიც არის.

✦ 1896 წელს ტფილისის ქალაქის გამგეობამ დაიწყო ფულის გროვება შესანიშნავ მეცნიერის ლუი პასტერის ძეგლის ფონდის გასაძლიერებლად. აქამდე შემოსულა სულ 1 მანეთი. მეტად მჭერმეტყველი რიცხვია განა, მკითხველო!

✦ ამიერ კავკასიის ქალთა ინსტიტუტის შენობაში მოახდინეს დეზინფექცია. ეპიდემია შეჩერდა. ავათმყოფები რჩებიან.

✦ 16 მარტს, საღამოს 5 საათზე, ტფილისის პოლიციის კაპიტანის ელეისის ხანის მეუღლე ნეისა უნახავთ თავის ბინაზე მკვდარი. გარდაცვალებულის გვამი მიხეილის სამკურნალოში გაგზავნეს.

✦ ტფილისის ოლქის სასამართლოს მდივნის თანაშემწეს ს. გ. ბარუჩევს განუცხადებია პოლიციაში, რომ, მის დედას მარიამ ბაუჩევისას, სიმამრს ავეტის მარქარიანცს, ოლგა ყორღანოვისას და მოსამსახურის შვილს სიკო კოშევს უჭამიათ მიხეილის ქუჩაზე, დანიელოვის საკანდიტეროში ნაყიდი ტორტი და ცუდად გამხდარან. იმის გამოსარკვევად, მოწამლული იყო თუ არა ტორტი, ნაჭერი გაუგზავნიათ მიხეილის სამკურნალოში გამოსარკვევად, ხოლო ტორტის ჭამით დაავადმყოფებულთ სამკურნალო შემწეობა აღმოეჩინათ.

ქართული ლიტერატურის კრებული რუსულს ენაზე.

ტფილისში შესდგა კომისია გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლის თ. მელიქიშვილის თავმჯდომარეობით, რომელმაც გარდასწყვიტა გამოსცეს XIX საუკუნის საქართველოს ლიტერატურის ნაწარმოები რუსულს ენაზე, რათა ჩვენი მწერლობა გააცნოს რუსეთს. ამ აზრით, კომისიამ გარდასწყვიტა გამოაცხადოს ხელის მოწერა ამ კრებულზე, რათა, ჯერ ერთი, თვით გამოცემა უზრუნველ ჰყოს და დამოუკიდებელი, და მერე მეორე, მისცეს საშუალება მსურველთ მოიპოვონ ეს წიგნი, რადგან ცოტა ეკზემპლიარი ისტამბება. კომისიას აღუთქვეს დახმარება რუსეთის გამომცემელთ, მაგრამ მისი სურვილია ეს წიგნი იქმნეს გამოცემული ქართულის საზოგადოების ხარჯით და თუ შემოსული ფული ხარჯს დაჰფარავს და კიდევ რამე დარჩება, ეს ფული მოხმარდება ისევ ქართველ მწერალთა ნაწერების გადათარგმნას უცხო ენაზე და მათ გამოცემას უცხო საზოგადოების გასაცნობად.

წიგნში მოქცეული იქნება სიტყვა კაზმულის მწერლობის ლექსის და პროზის საუკეთესო ნაწარმოები თითქმის ყველა ჩვენის მწერლებისა; ვარაუდით, 600 გვერდამდე იქნება დიდის (ჟურნალის) ფორმატისა და ჩართული ექნება მწერლების სურათები. ლექსებისა და პროზის თარგმნა ითავეს ბ. თხორჟევსკიმ, ბბ. ოპოჩინინებმა (მამამ და შვილმა), ლ. ყიფიანმა, გრ. ყიფშიძემ, ივ. ზურაბიშვილმა და აგრეთვე უნდა ეთხოვოს ბ. გრ. ვოლსკის და ქ. ელ. წერეთლისას ზოგიერთა მოთხრობების გადათარგმნა.

წიგნი უნდა მზად იქმნეს სექტემბრის თვისათვის. ხელის მოწერა მიიღება ტფილისში „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიაში და ეღირება თითო ეკზემპლიარი ხელის მომწერთათვის სამი მანეთი. ივნისის პირველ რიცხვის შემდეგ ხელის მოწერის ფასი მომატეულ იქმნება.

სასამართლო

I

როგორც უკვე გვქონდა აღნიშნული, 1900 წლის მარტში ტფილისის სამოსამართლო პალატამ, განიხილა-რა საქმე ქ. ფოთის პოლიციმეისტრად ნამყოფის მაქსიმე ანდრიას ძის ვოლობუევისა და ინჟინერის სტატსკი სოვეტნიკის ევგენი ვლადისლავის ძის მეიერისა, რომელთაც ჰბრალდებოდა მოწმების მოსყიდვა ხსენებულ მეიერისა და მის ცოლის განქორწინების მოსახერხებლად, დამნაშავედ იცნო ორივე ბრალდებულნი და გარდაუწყვიტა ვოლობუევს ყოველივე უფლება-უპირატესობათა ჩამორთმევა და ციმბირის არა შორეულ ადგილებში გადასახლება, ხოლო მეიერს—ზოგიერთ უფლება—უპირატესობათა ჩამორთმევა და ირკუტსკის გუბერნიაში გარდასახლება ისე, რომ 1 წლისა და 4 თვის განმავლობაში საცხოვრებლად დანიშნულს ადგილს არ განშორებოდა და 10 წლითა კი აღნიშნულ გუბერნიას. ამასთანავე პალატამ გარდაუწყვიტა ორივე ბრალდებულთ, სასულიერო მთავრობის დანიშვნით, საეკკლესიო მონანიება. ბრალდებულთ სამოსამართლო პალატის განაჩენი კასაციურის წესით გაასაჩივრეს უმართებულეს სენატში, რომელმაც გააუქმა აღნიშნული დადგენილება და დაავალა პალატის მეორე სისხლის სამართლის დეპარტამენტს ხელმეორედ განეხილა საქმე. ხელმეორე გარჩევა მოხდა გუშინ, 19 მარტს, ხალხის დაუსწრებლად. ბრალდებულთ იცავდნენ ვექილები ბ-ნი ოპოჩინინი, შევალიე და კლანკი. პალატამ 2 საათის, თათბირის შემდეგ, ნაშუადღევის $3^1/_2$ საათზე გამოაცხადა განაჩენი, რომლითაც გამართლებულ იქმნა ევგ. მეიერი, ხოლო მაქსიმე ვოლობუევს გარდაეწყვიტა ყოველივე განსაკუთრებულ პირადად თუ მდგომარეობით მოპოვებულ უფლება უპირატესობათა ჩამორთმევა და ერთის წლითა, 9 თვითა და ათის დღით პატიმართა გამასწორებელ რაზმში გაგზავნა და საეკკლესიო მონანიება. პალატამ აგრეთვე დააკისრა ორივე ბრალდებულთ საქმის საწარმოებელ ხარჯის და 500 მანეთის გადახდა ალექსანდრა მეიერის სასარგებლოდ.

II

ამ ხუთი წლის წინად ქუთაისის გუბერნიის, ოზურგეთის მაზრის მცხოვრებთ აზნ. მოსე, გრიგოლ და თეიმურაზ გვალიებს დაუდვიათ ხელშეკრულობა ამავე მაზრის სოფ. ნიგოითის მცხოვრებ ასლან ოტიას ძე ფანცულაიასთან და ფარნა ჭიჭილეიშვილთან, რომლითაც ამ უკანასკნელთ უნდა ესარგებლნათ გვასალიების საკუთარის ტყით 6 წლის განმავლობაში, რისთვისაც მათ უნდა გადაეხადათ 1,300 მან.. ფანცულაიას საიჯარო ფული 500 მანეთი უკვე მიუცია გვალიებისათვის. შემდეგ, როგორც სასამართლოში ფანცულაიას განცხადებიდან სჩანს, ჭიჭილეიშვილს უთხოვნია ფანცულაიასთვის, მიეცა მისთვის ხელ-შეკრულობა პირის გადასაწერად და ისევ დაუბრუნებდა; რამოდენიმე ხნის შემდეგ ფანცულაიას მოუთხოვნია ჭიჭილეიშვილისათვის დაებრუნებინა მისთვის ხელშეკრულობა, მაგრამ მას არამც თუ არ დაუბრუნებია, ისიც კი განუცხადებია, რომ ვითომც მათსა და გვალიებს შორის არავითარი ხელშეკრულობა არ ყოფილიყოს. ფანცულაიას, რომ ვითომც იგი მოეტყუილებინოთ, მაშინ შეუტყვია, როცა იგი აღარ მიუკარებია ჭიჭილეიშვილს, თვით აუღია გვალიებისაგან საიჯაროდ ტყე 6 წლის ვადით 1550 მანეთად და დაუწყია მუშაობა. ამის გამო პასუხის გებაში მიუციათ გვალიები და ჭიჭილეიშვილი, ვითომ როგორც დამნაშავენი მოტყუებით ფანცულაიასაგან ფულის გამორთმევისა და ხელშეკრულობის მითვისებაში. ბრალდებულთ ქუთაისის ოლქის სასამართლოში განუცხადებიათ, რომ მათ ამ საქმეში არავითარი დანაშაული არ მიუძღვით და რომ მათსა და ფანცულაიას შორის არავითარი ხელშეკრულება არ ყოფილა დადებული. ოლქის სასამართლოს გვალიები გაუმართლებია, ხოლო დამნაშავედ უცვნია ფარნა ჭიჭილეიშვილი ხელშეკრულების მითვისებაში და გარდაუწყვეტია ზოგიერთ უფლებათა ჩამორთმევა და პატიმართა გამასწორებელ რაზმში ერთის წლით გაგზავნა, ხოლო ეს სასჯელი, თანახმად 14 მაისის 1896 წ. უმაღლესის მანიფესტისა, შეუცვლია 8 თვის ვადით ციხეში დაპატიმრებით. ჭიჭილეიშვილს ქუთაისის ოლქის სასამართლოს განჩინებაზე აღუძრავს სააპელაციო საჩივარი ტფილისის სამოსამართლო პალატის პირველ სისხლის სამართლის დეპარტამენტში, სადაც მას იცავდა ნაფიცი ვექილის თანაშემწე ბ-ნი თურქესტანოვი, რომელმაც ითხოვა თვის რწმუნებულის გამართლება, სხვათა შორის, იმ მოსაზრებით, რომ ჭიჭილეიშვილს არავითარი ინტერესი არ ჰქონდა მიეთვისებია ფონცულაისას ხელშეკრულებაო. სამოსამათლო პალატამ უდანაშაულოდ იცნო ჭიჭილეიშვილი გააუქმა ოლქის სასამართლოს განაჩენი და გაამართლა იგი.

წერილი რედაქციის მიმართ.

ბ. რედაქტორო! ნება გვიბოძეთ თქვენი პატივცემული გაზეთ „ცნობის ფურცლის“ საშუალებით გულითადი მადლობა გამოუცხადოთ ექიმს ბ-ნ იაკობ გძელიშვილს, რომელმაც განსვენებულის სტუდ. ბენედიქტე გიორგობიანის მოსაგონებლათ ოცი (20 მ.) მანეთი ფული გამოგვიგზავნა ერთ-ერთი ღარიბი ქართველი სტუდენტის დასახმარებლად.

დორპატელ ქართველ სტუდენტთა მონდობით

სტ. ევსევი ლოსაბერიძე.

1901 წ. 12 მარტი

გამოსადეგი ცნობანი

პეტერბურგის ბირჟა 16 მარტს.

გექსელის კურსი 3—თვით:

ლონდონზე 10 გირვ. სტ.—ში	93,6[illegible]
ბერლინზე 100 მარკაში	45,8[illegible]
პარიზზე 100 ფრანკში	37,3[illegible]
ლონდონზე ჩეკები	94,6[illegible]
ბერლინზე „	46,3[illegible]
პარიზზე „	37,5[illegible]
ბირჟის დისკონტი	5³/₄,—7[illegible]

	მყიდვ.	გამყ.	გაყიდ[illegible]
	მ	ა	ნ ე თ
4% სახელმწიფო რენტა	—	—	96[illegible]
4½% შინაგანი სესხი 1893 წ.	—	—	10[illegible]
4% გირავნ. ფურც. სახელ. საადგ, მამ. ბანკისა	—	96	—
5% 1-ლ შინაგ. სესხის მომგებ. ბილ. 1864 წ.	—	—	34[illegible]
5% მეორე შინაგ. სესხის მომგებ. ბილ. 1866 წ.	—	—	28[illegible]
5% გირავნ. მომგ. ფურც. სახელმ. საადგ.-მამ. ბანკისა	—	—	22[illegible]
3½% გირავ. ფურ. იმავე ბანკისა	89	—	—
ტფილ. საადგ.-მამ. ბანკის 5% გირავნ. ფურცლ	—	93½	—
4½% გირავნობ: ფურც. იმავე ბანკისა	86½	—	—
ქუთ. საადგ.-მამ. ბანკის. 6% გირ. ფურცლ	—	—	—
5% გირავნ. ფურც. იმავე ბანკისა	93	—	—
5% ობლიგაციები ტფ. საკრედიტო საზოგ.	—	93½	—
4½% ობლიგაც. იმავე საზოგადოებისა	—	—	84[illegible]

მიმოსვლა რკინის გზის მატარებლები[illegible]

(ფრჩხილებს გარედ ნაჩვენებია პეტერბურგის საა[illegible] ფრჩხილებში კი—ტფილისის).

სწრაფი მატარებელი № 2 ტფილისიდან [illegible]ქოში გადის კვირაში ერთხელ—ოთხშაბათობ[illegible] დილის 7 ს. 56 წ. (8 ს. 54 წ.), ბაქო[illegible] ჩადის საღამოს 9 ს. (9 ს. 58 წ.).

სწრაფი მატარებელი № 1 ბაქოდან ტფილ[illegible]სში გადის დილის 6 ს. 50 წ. (7 ს. 48 წ[illegible] ტფილისში ჩამოდის საღამოს 8 ს. 12 წ. [illegible] ს. 10 წ

საფოსტო მატარებელი № 3 ბაქოდან ტფ[illegible]ლისში გადის ღამის 11 ს. 15 წ. (12 ს. 1[illegible] წ.). ტფილისში ჩამოდის ნაშუადღევის 5 საა[illegible] 35 წ. (6 საათ. 33 წ.).

იგივე მატარებელი ტფილისიდან ბათუმში [illegible]დის საღამოს 6 საათ. 30 წ. (7 ს. 28 წ[illegible] ბათუმში ჩადის დილის 7 ს. 10 წ. (8 ს 8 წ[illegible]

მგზავრთა მატარებელი № 5 ბაქოდან ტფ[illegible]ლისში გადის ნაშუადღევის 3 ს. 5 წ. (4 [illegible] 3 წ.), ტფილისში ჩამოდის დილის 8 ს. 23 [illegible] (9 ს. 21 წ.).

იგივე მატარებელი ტფილისიდან ბათუმ[illegible] გადის დილის 9 ს. 3 წ. (10 ს. 1 წ.), ბათუ[illegible]ში ჩადის საღამოს 9 ს. 11 წ. (10 ს. 9 წ.)

მგზავრთა მატარებელი № 6 ბათუმიდ[illegible] ტფილისში გადის დილის 8 ს. 56 წ. (9 [illegible] 54 წ.), ტფილისში ჩადის საღამოს 8 ს. 42 [illegible] (9 ს. 40 წ.).

იგივე მატარებელი ტფილისიდან ბაქო[illegible] გადის საღამოს 9 ს. 22 წ. (10 ს. 20 წ[illegible] ბაქოში ჩადის შუადღის 1 ს. 25 წ. (2 ს. 23 [illegible]

საფოსტო მატარებელი № 4 ბათუმიდ[illegible] (11 ს. 45 წ.), ტფილისში ჩადის დილის 11 [illegible] 18 წ. (12 ს. 16 წ.).

იგივე მატარებელი ტფილისიდან ბაქო[illegible] გადის შუადღის 12 ს. 36 წ. (1 ს 34 წ[illegible] ბაქოში ჩადის დილის 7 ს. (7 ს. 58 წ.).

განცხადებანი

თხზულება

თ. რ. ერისთავისა

I ტომი

ფასი სამი აბაზი.

იყიდება ქართველთა ამხანაგობის კოო[illegible]ში, ლორის მელიქოვის ქუჩ., ქაშვეთ[illegible] ეკკლესიის პირდაპირ.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, Грузинск[illegible] Издательское Товарищество.

რედაქტორი ალ. ჭყონია. გამომცემელი ალ. ჯაბადარი.